Overdenking van zondag 1 november 2026
Evangelielezing Mattheus 25:1-13 (De wijze en dwaze meisjes)

Gemeente van de opgestane Heer, lieve mensen,
In 1979 werd er vanuit de evangelische beweging de ‘Er is hoop campagne’ gelanceerd. Een campagne met als doel om heel Nederland op een laagdrempelige manier in aanraking te brengen met het evangelie. Als tegenwicht van het zogenaamde doemdenken.
Het hoogtepunt in de campagne was een ‘Er is hoop’magazine dat heel Nederland op de deurmat vond. Een magazine vol met verhalen van hoop.
Natuurlijk, en dat is typisch Nederlands, en ik deed daar op mijn manier hard aan mee kwam er ook een tegenbeweging die vond dat de boodschap Er is hoop veel te passief is.
En zo kwamen er naast de sticker ‘Er is hoop’ nieuwe stickers met ‘Er is een hoop mis’ en ‘Er is een hoop te doen’.
En zo stonden, ook toen al, mensen behoorlijk tegenover elkaar. En allen hadden, daar ben ik van overtuigd, het beste voor met deze wereld,
Of je nu in het Er is hoop kamp zat of in het kamp van Er is een hoop te doen: het komt toch voort uit een innerlijke drijfveer,
uit het geloof dat het ooit allemaal goed zal komen met deze wereld.
Voor mij komen deze twee zienswijzen, er is hoop en er is een hoop te doen samen in het verhaal van de tien meisjes zoals Maries dit ons voorlas.
Als we naar het Evangelie kijken, naar die bekende gelijkenis van de 10 meisjes die wachten op het bruiloftsfeest dan zien we het volgende:
Er is ‘hoop’. Een diep, vurig verlangen om iets te gaan doen. Want er is een feest in aantocht. Alle tien de meiden hopen op dat mooie feest. Ze hebben hun mooiste kleren aan en hun lampen gepoetst.
Die hoop is van alle tijden:
het verlangen naar een wereld waar alles goed is.
Het Koninkrijk van God.
Maar hoe krijgt die hoop gestalte in je leven?
Het verhaal laat zien dat hoop geen passief wensdenken is.
Vijf van de meisjes worden door Jezus 'dwaas' genoemd. Niet omdat ze in slaap vallen – want dat doen ze uiteindelijk allemaal omdat het wachten zo lang duurt.
Ze zijn dwaas omdat ze wel hópen op het feest, maar er niets voor hebben gedaan. Ze hebben geen extra olie mee.
Hun geloof mist voorbereiding, je verdiepen in. En als je dat niet doet dan mist je geloof diepgang.
De vijf wijze meisjes begrepen wél dat hoop een werkwoord is.

Omdat zij zo vurig naar dat feest verlangen, komen ze vooraf in actie. Ze hebben geïnvesteerd. Voor hen betekende 'er is een hoop te doen' dat ze hun geloof moesten voeden.
Olie staat in de Bijbel vaak voor de Heilige Geest, voor bidden, voor een levende relatie met God.
Je kunt niet leven op de reserves van een ander; je moet zelf je lamp brandend houden.
Wijs zijn is: vandaag je verantwoordelijkheid nemen met het oog op morgen.
Tot zover klinkt het als een overzichtelijk succesverhaal voor de wijze meiden. Ze hebben hun zaakjes op orde, ze mogen naar binnen, de deur gaat dicht. En het feest voor deze 5 wijze meiden kan beginnen.
En de andere? De zogenaamde dwaze meiden.
Zij die toch ook zo hoopten op het feest. Zij die nog heel hard de duisternis in gelopen zijn om toch nog olie te halen?
Zij die terug komen en de deur gesloten zien.

Deze week heb ik op mijn werk ook dit verhaal vertelt van de wijze en dwaze meisjes.
Ik doe dat altijd met platen middels de beamer.
En toen ik de laatste plaat liet zien: van 5 meisjes in de donkere nacht met brandende lampen voor een dichte deur toen zei één van mijn bewoners: ah dat vind ik zielig.
En ja eigenlijk vind ik dat ook hartstikke zielig. Het voelt ook niet eerlijk.
Ik denk dan altijd: had Jezus deze gelijkenis geen andere wending kunnen geven. Ze hadden toch gewoon de olie kunnen delen?
Zou het nou bij geen van de wijze meisjes opgekomen zijn om de olie te delen?
En ook: hoe was dat voor de wijze meisjes om nee te moeten zeggen? Om te moeten zien hoe hun vriendinnen of medereisgenoten buitengesloten werden.
Ik vond in De Eerste Dag, bij deze zondag de volgende tekst van Anne-Meta Kobes Gerritsen.

Monoloog van een wijs meisje
Ik dacht dat ik het goed deed.
Ik had mijn lamp, mijn olie,
mijn voorbereidingen gedaan.
Ik wilde klaarstaan
wanneer hij zou komen.
Maar toen zij naast me stond
– haar lamp flakkerend, haar ogen met groeiend paniek –
brak iets in mij.

Ik zei dat ik niet kon delen.
Dat er dan voor niemand genoeg zou zijn.
Dat het feest te belangrijk was om te missen.
En toch… nu vraag ik me af:
had ik haar niet een paar druppels kunnen geven?

Of: had ik niet nog even buiten kunnen blijven,
om haar hand vast te houden als ze terugkwam – te laat.
Om troost te bieden misschien.

Ik weet dat de deur dichtging.
Ik weet dat de bruidegom mij binnenliet.
Maar haar gezicht blijft me bij –
de blik die ik zag door het raam
de verlatenheid.

Misschien was mijn lamp vol,
maar mijn hart…
het was daar minder licht dan ik dacht.

En nu bid ik dat er een dag komt,
waarop we samen binnen zijn,
en wij kunnen spreken,
over alles wat toen nog niet begrepen werd.

Deze monoloog legt voor mij precies de vinger op de zere plek. Wat heb je aan een volle lamp als er geen licht is in je hart. Wat heb je aan een goed georganiseerd geloofsleven als je wegkijkt van de paniek in de ogen van de ander. Als je met je volle lamp niet in staat bent om barmhartigheid te doen.

Maar had het anders gekund? Had de olie gedeeld kunnen worden?
Om die vraag te beantwoorden moet je weten waar de olie voor staat.
Jezus legt in deze gelijkenis niet expliciet uit waar de olie voor staat. In bijbelverklaringen wordt de olie echter vrijwel unaniem gezien als het symbool voor geestelijke voorbereiding, innerlijk geloof, je persoonlijke relatie met God en de aanwezigheid van de Heilige Geest,
En dat is dus precies de bittere realiteit van dit verhaal: er zijn dingen die je niet kunt delen. Je kunt jouw persoonlijke relatie met God of jouw innerlijke veerkracht niet zomaar overhevelen in de ziel van een ander. Zo werkt het niet. Je kunt wel vertellen over de hoop die in jou leeft maar de ander moet dat zelf ervaren en handen en voeten geven.

Maar wat dan wel? Laten we de ander dan zomaar buiten staan?
De monoloog van het wijze meisje voegt een ander perspectief toe.
Had ze ook gewoon buiten kunnen blijven? Had ze ook de hand van haar vriendin kunnen vasthouden zelfs als dat betekende dat ze samen het begin van het feest zouden missen?
Want daar gaat het in het Koninkrijk van God toch ook om?
Ik durf te zeggen: daar gaat het ten diepste om.
Dat je de ander niet achterlaat in de verlatenheid.

Misschien kunnen we niet alles delen. Misschien kunnen we het geloof van een ander niet dragen en zijn verdriet niet wegnemen. Maar we kunnen wel naast iemand blijven staan. En waar iemand merkt: ik ben niet vergeten, ik hoef niet alleen door dit donker heen — daar krijgt hoop opnieuw een kans.
Zo komen die twee gedachten bij elkaar: er is hoop en er is een hoop te doen. De hoop op Gods toekomst trekt ons niet weg uit het leven van vandaag. Ze brengt ons juist dichter bij de mensen met wie wij dat leven delen. Want als wij hopen op een feest waar uiteindelijk iedereen aan tafel mag, dan begint de voorbereiding niet alleen bij onze eigen lamp. Dan begint die ook bij onze aandacht voor degene naast ons.
De bruidegom is onderweg. Het grote feest van God komt eraan. Dat is onze vaste hoop. We weten niet hoelang het wachten nog duurt. We weten wel dat we die wachttijd kunnen vullen met liefde. Niet om onze plaats aan tafel te verdienen, maar omdat we iets van de vreugde van dat feest nu al willen laten oplichten.
Als we tegen elkaar zeggen: ‘Er is een hoop te doen’, laten we dan ook eens denken aan onze to-do lijst voor de ziel.
Zoek de Heer. Geef ruimte aan gebed en stilte.
Voed het vertrouwen waarvan je leeft. Vul je lamp met olie.
Maar kijk ook naar de flakkerende lampen om je heen. Naar iemand die de moed verliest. Naar iemand die niemand tot last wil zijn en daarom maar zwijgt. Naar iemand die wacht tot er eindelijk eens wordt aangebeld. Bied troost. Maak tijd. Houd een hand vast in het donker.
En durf, als je eigen licht nauwelijks nog brandt, ook de nabijheid van een ander te ontvangen.
Laat onze lampen vol zijn, maar bovenal: laat ons hart vol licht zijn.
Niet alleen klaar om de bruidegom tegemoet te gaan, maar ook bereid om naast de ander te blijven staan.
En laten we blijven hopen op die grote dag: dat we niet door het raam naar buiten hoeven te kijken met spijt om wie we achterlieten, maar samen met de ander over de drempel stappen, het feest tegemoet.
Er is hoop. En daarom is er een hoop te doen.
Amen.